

Zijn de Big Four echt beter dan de rest?

Edwin van der Wösten

Het zijn met name de beursfondsen en de grotere ondernemingen in Nederland en daarbuiten, die een sterke voorkeur hebben voor de Big Four. Gaan we uit van recente publicaties van onder meer de AFM, dan bedienen de Big Four toch zeker meer dan 90 procent van alle grote ondernemingen in Nederland. Een sterke marktdominantie, die tot op heden onaangetast blijft. De midtier firms roeren zich wel; onlangs kondigde Baker Tilly Berk nog een aanval op de Big Four aan, maar deze partij lijkt geen vaste voet aan de grond te krijgen. Niet in de politiek en ook niet bij de controleplichtige ondernemingen in kwestie. Is dat terecht? Ik denk van niet.

Wat zijn de veronderstelde, veel genoemde unique selling points van de Big Four? Ik zet ze in willekeurige volgorde nog eens op een rij:

- kwaliteit: veel budget voor opleidingen en vaktechniek;
- een wereldwijd kantoor netwerk dat internationaal georiënteerde controlecliënten bedient;
- expertise op aanverwante (advies)gebieden, ervaring met complexe vraagstukken;
- geüniformeerde bewezen controlemethodiek;
- uitstraling naar stakeholders, naamsbekendheid Big Four.

Andere factoren die ontegenzeggelijk meespelen zijn:

- de drempel om van accountant te wisselen is hoog;
- de drempel om van de Big Four over te stappen naar niet-Big Four is zowaar nog hoger (hangt ongetwijfeld samen met de bovengenoemde veronderstelde unique selling points);
- de perceptie dat bij de Big Four de beste accountants werken;
- de perceptie dat als de prijs hoger is, de kwaliteit ook wel hoger zal zijn;
- goede persoonlijke verhoudingen met de huidige accountant en zijn controleteam.

Niet onberispelijk

Uit de rapporten van de AFM (december 2009 en september 2010) en de Britse

toezichthouder (zomer 2010) blijkt dat de Big Four firms het helemaal niet zo goed doen als iedereen dacht. En waarschijnlijk zullen er nog formele maatregelen, zoals aanwijzingen of boetes, voor een of meerdere van de Big Four firms volgen. Immers, dat is door de AFM als zodanig aangekondigd in haar rapport van september 2010.

Ook bij de kleinere accountantsorganisaties zal de kwaliteit van de controles niet overall aan de norm voldoen. Maar wat ik tegelijkertijd denk, is dat er kleinere accountantsorganisaties zijn die gemiddeld betere controles uitvoeren dan een of meerdere Big Four firms. De kunst is alleen om deze te herkennen. Maar daar gaat dit artikel niet over; wellicht wordt dat onderwerp van een van mijn volgende artikelen.

Olietanker versus motorbootje

Volgens de AFM is bij de Big Four een fundamentele gedrags- en cultuurverandering noodzakelijk. Nu vermoed ik dat een tanker veel lastiger te besturen is dan een motorbootje. Analoog hieraan vermoed ik dat de cultuur in een kleinere organisatie normaliter, met de juiste stuurman of stuurvrouw aan het roer, veel gemakkelijker van koers te veranderen is dan die bij grote organisaties, zoals de Big Four. Dat een kleinere organisatie veel flexibeler is pleit voor de kleinere accountantsorganisaties in de (overigens niet onderzochte, maar wel redelijkerwijs te veronderstellen) hypothese dat ook

daar een gedragsverandering noodzakelijk is.

Kwaliteit accountant bepaalt kwaliteit controle

Mijn ervaring is dat de kwaliteit van een controle in belangrijke mate afhangt van de kwaliteit van de individuele accountant en zijn controleteam. De kwaliteit van de organisatie speelt ook een rol, maar er is mijns inziens geen hard verband aanwezig tussen grote budgetten voor opleidingen en vaktechniek en de kwaliteit van een controle. Een goede accountant zorgt er zelf voor dat hij en zijn controleteam zich voldoende bekwalmen en dat de benodigde kennis op het vereiste niveau is. Hiertoe wordt hij ook gedwongen, omdat hij aan zijn PE-verplichting moet voldoen.

De beroepsorganisaties zagen daar het afgelopen jaar in ieder geval streng op toe, blijkens de vele tuchtzaken die zij reeds aanhangig hebben gemaakt en ook hebben gewonnen. Zouden de hoge kosten van opleidingen bij Big Four-kantoren ook niet een beetje misleidend kunnen zijn als de (dure) hotelovernachtingen en bijbehorende diners ook in het opleidingsbudget zijn 'verschmerzt'?

Waarde wereldwijd netwerk krimpt

Het wereldwijde kantorennetwerk van de Big Four wordt steeds minder een unique selling point. Eigenlijk is dit geen onderscheidend verkoopargument meer. Volgens de nieuwe controlestandaard 600 zal de groepsaccountant immers toch echt zelf controle-informatie moeten vergaren over de groepsonderdelen. Of ten minste moeten vaststellen dat de andere accountant op wiens werk hij steunt, toereikende controle-informatie heeft verkregen. Hij kan dus niet zonder meer steunen op zijn firmcollega aan de

andere kant van de oceaan. Hij moet daadwerkelijk extra investeren en er is tegelijkertijd minder sprake van synergie-effecten in de zin van de global firm-gedachte. De nieuwe COS 600 biedt dus reële, nieuwe kansen voor de kleinere accountantsorganisaties om bij de grotere controlecliënten binnen te komen. Maar dan moeten zij dit argument wel gaan uitventen!

Expertise op aanverwante adviesterreinen

Expertise op aanverwante adviesgebieden lijkt een sterk punt van de Big Four, maar dit aspect wordt uitgehold door de steeds weer oploeiende discussie over de onafhankelijkheid van de accountant. Het is voor de AFM kennelijk ook aanleiding geweest om in haar onderzoek 'Financiële prikkels' (rapportage verwacht in september 2011) aan dit onderwerp nadere aandacht te schenken.

Expertise op specialistische nichegebieden, zoals fusies en overnames in het segment van de beursgenoteerde ondernemingen, blijft wel een sterk punt van de Big Four. Mits er daarbij vanuit wordt uitgegaan dat deze diensten niet tegelijkertijd met wettelijke controles samengaan. Hetzelfde geldt voor belastingadvies met een internationaal tintje. Maar op veel andere gebieden kunnen de midtier- en kleinere accountantsorganisaties ook uitstekende expertise en ervaring inbrengen. Dat de Big Four ervaring hebben met complexe vraagstukken is evident, maar dit betekent nog niet dat de kleinere accountantsorganisaties dit niet hebben. Sterker nog, veel ex-Big Four-accountants zijn nu werkzaam bij kleinere ac-

countantsorganisaties en ook in hun controlepraktijk komen er geregeld complexe vraagstukken voor. De ervaring die deze accountants hebben opgedaan in hun periode bij een Big Four firm komt hier weer goed van pas.

Geüniformeerde controle-methodiek

Dan het unique selling point dat de controlemethodiek bij Big Four firms wereldwijd is geüniformeerd. Ik denk dat dit klopt, maar ik zeg er wel direct bij dat dit feitelijk voor alle accountantsorganisaties (in elk geval met een AFM-vergunning) geldt en moet gelden. Accountantscontroles dienen namelijk, zoals bekend, in overeenstemming met de NV COS te worden uitgevoerd. De NV COS zijn 1-op-1 vertaald vanuit de ISA's en zij zijn dus feitelijk internationaal identiek.

Dat er verschillen bestaan in de wijze van vastlegging van controles en de gebruikte tools, betekent daarom nog niet dat de controleaanpak wezenlijk verschilt. Dit punt is zoets als een Audi-verkoper die probeert een klant van een Skoda naar een Audi te bewegen, onder het mom van betere kwaliteit van de Audi-motor. Dat terwijl de motoren van Audi en Skoda inmiddels uit dezelfde fabriek komen en dezelfde specificaties hebben. Waar de motor dat voor een Audi en Skoda is, is de ISA de motor voor de controlerend accountant. Soms zijn dingen heel simpel.

Impact toezichthouders en rol voor de Raad van Commissarissen

De naamsbekendheid en uitstraling van een Big Four firm is sterk, maar zwakt af

door de uitkomsten van onderzoeken van onafhankelijke, professionele toezichthouders. En terecht. Als zij niet waarmaken wat zij pretenderen, namelijk de beste kwaliteit, dan moeten zij hier ook de consequenties van ondervinden. Bestuurders en Raden van Commissarissen zouden mijns inziens op hun beurt objectiever en actiever de kwaliteit van Big Four firms en hun accountants moeten beoordelen. Zij moeten ook durf tonen. Hen zou ik willen aanraden eens over te stappen en te ervaren hoe goed de accountant van de kleinere accountantsorganisatie het wil doen. Natuurlijk is een kleinere accountantsorganisatie buitengewoon gemotiveerd om de nieuwe controlecliënt 'extra' goed te bedienen zonder aan kwaliteit in te boeten. Is er een over de dam, dan volgen er ongetwijfeld meer. Wie oh wie is de pionier onder de (grotere) beursfondsen die als eerste overstapt naar een kleinere accountantsorganisatie? An

Edwin van der Wösten is als externe accountant werkzaam bij PKF Wallast Accountants & Belastingadviseurs en is scriptiebegeleider bij Nyenrode Business Universiteit. Dit artikel is geschreven op persoonlijke titel.

Accountancy

Kluwer

a Wolters Kluwer business

Voor u uitgelicht in Kluwer Accountancy

UITGELICHT

Handboek Jaarrekening Checklist 2010

Met dit Handboek kan eenvoudig beoordeeld worden of de opgestelde jaarrekening 2010 voldoet aan de eisen...
prijs vanaf € 28,48

Handboek Externe Verslaggeving 2011

Handboek Externe Verslaggeving 2011 is een praktische handreiking voor toepassing van NL GAAP.
prijs vanaf € 47,60

+ Kijk voor het volledige aanbod op kluwer.nl/accountancy